

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

ALAPITOTTA: JÓZAN MIKLÓS

Sz. 499—1940.

Felhívás

a budapesti unitárius egyházközség adózó tagjaihoz.

Kedves Atyánkfiai!

Ötven éve szolgálja immáron töretlen hűségben az unitárius egyház magas-
tos céljait Koháry-utcai templomunk. Az egymás után következő nemzedékek itt
nyertek buzdítást és vigaszt az élet terheinek és gondjainak elhordozására. Salaktalan
tisztá örömeinket is ide hoztuk megáldás és megszentelődés végett. Testvéri szolgál-
latot is végeztünk, amikor pár éve a belsőlipótvárosi református gyülekezetet befo-
gadtuk a mi hajlékunkba. A menekülés korszakaiban is ez volt az a szent pihenő,
ahol isteni megnyugvás töltötte bé az imádságos szíveket és lelkeket.

Ötven év alatt a templom belső berendezése megavult. Meg kell újítanunk
a falak festését, a fűtést és világítást s emelett a régi szabásu orgonát is, ami bizony
tetemes költségbe kerül.

Erre való tekintettel az egyházközség decemberi közgyűlése meghatározta,
hogy minden egyes kepefizető 10.— P évi adóig 10%-kal, azon felül pedig 20%-kal
járuljon hozzá a belső renoválás költségeihez.

Önkéntes adományokat a szent célra ugyancsak köszönettel fogadunk.

Csekkszámunkon (30.400) „**Templom**” jelzés mellett kérjük és várjuk a szí-
ves adományokat.

Hitrokoni szives üdvözlettel

Budapest, 1941. III. 5.

dr. Kozma Jenő s. k.
gondnok

Józan Miklós s. k.
lelkész-elnök

Magasságok törvényei.

A polgári repülés, utasszállítás rohamléptekben fejlődik. Sokat írtak már róla, hiszen műszaki szempontból igazán váratlanul meglepő eredményeket ért el „a levegő vasútja”. Nem érdektelen azonban feljegyezni azokat az észleléseket és vívmányokat sem, amelyek az utazó közönséget magát illetően váltak közkinccsé. Ime egy néhány, izelítőül:

A hosszújaratú utasszállító repülőgépek (pl. a híres Clipper) útjuk jórészét nagy magasságokban, csaknem a sokat emlegetett „sztratoszférában” teszi meg. Az átlagos magasság 6000 méter (a Gellérthegy csak 224 m), az óránkénti sebesség 400 kilométer. Ily nagy magasság és ekkora sebesség megfelelő óvintézkedéseket tesz szükségessé. Az ajtók, ablakok légmentesen lezártak s a ritkább levegőt óriás-ventillátorok nyomják állandóan a „hajó” belsejébe, hogy a szükséges oxigén-mennyiséget biztosítsák. Külön nagy probléma az étkezés. A gépen nincs hely konyha számára, de meg nem is lenne jó odafenn főzni, ezért az ételeket háromnegyedrészt elkészített állapotban villamos melegítő készülékben viszik magukkal. Ügyelni kell azonban, hogy olyan ételt ne szolgáljanak fel, ami gázt fejleszt, mert az a magasabb, ritka levegőrétegben kiterjed és fészít. (L. a magasba szálló s ott szétbukkanó vásári-léggömb esetét!) Ugyanezen okból szénsavval telített italokat (pl. szódavíz) nem visznek fel, mert ott szétvetné az üveget. Szeszes italokat sem szoktak felszolgálni, mert a magasabb légrétegekben egy pohár alkohol három pohárnak számít, hatását tekintve. A dohány, cigaretta nehezen ég s más az íze is, mint ideleln. A rendes töltőtoll pedig odafent folyni kezd, (mert a légnyomás kisebb), úgy, hogy csak különlegesen erre a célra szerkesztett töltőtollakat lehet ott használni. S így tovább.

Mindez érdekes ugyan, jelentőséget azonban csak akkor kap, ha róla hasonlatot vonunk le a lélek magasságainak törvényeire. Ezt a hasonlatot lehet általánosságban tartani, vagy teljes részletességgel kidolgozni. Általánosságban azt mondhatjuk: mindenféle magasságnak külön törvényeket adott az Isten, azokban csak az járhat otthonosan, aki ezeket a törvényeket figyelembe veszi és azokhoz alkalmazkodik. Ami már most a hasonlat részletes alkalmazását illeti, itt tág tere van a tapasztalat szülte képzelő erőnek. A tapasztalatra szükség van, mert enélkül nincs tudás, viszont a képzelőerőre is rászorulunk, mert a tapasztalat nem terjedhet ki minden részletre, egy emberélet ehhez kevés is lenne, és nem ér el egy bizonyos magasságon felül. Részben tudunk, részben prófétálunk, mondotta volt Pál apostol is. Mintegy útbaigazításul azonban utalni szeretnénk a Biblia pár mondatára, amelyek ezen az úton elindítanak minket, hogy a tapasztalathoz s ennek nyomán a képzelőerőhöz eljuthassunk. Így mindjárt a légmentesen lezárt ajtókra és

ablakokra talál Jézus utasítása: „Te pedig, amikor imádkozol, menj be a te belső szobádba, és ajtódat bezárva, imádkozzál a te Atyádhoz.” Mt. VI. 6. A magasságok világát keresőnek az étkezés kérdése sem közömbös. Jézus így szólt: „Van nékem eledelem, amit egyem, amit ti nem tudtok.” Érdemes elolvasni az erre vonatkozó néhány verset Jn. IV. 31—38 alatt. Az italokra nézve: „A bor csúfoló, a részegítő ital háborgó és valaki abba beletéved, nem bölcs”. Péld. XX. 1. Eltekintve a teljes mértékletességtől, amikor valaki magasságok világát keresi, nem lehet „italos”. Töltőtoll nem volt a Biblia korában, lényege azonban nem is ez, hanem az, hogy a magasságok világának más az írásmodora, mint a földié. Azt mondja Pál: „A mi (ajánló) levelünk ti vagytok, beírva a mi szívünkre, amelyet ismer és olvas minden ember.” II. Kor. III. 2.

És így tovább. Sokszor vissza fogunk még térni a magasságok törvényeihez, mert szeretnők, ha — a Biblia segítségével — útmutatással szolgálhatnánk a kereső lelkeknek. Ugyanakkor, természetesen, szívesen vesszük, ha olvasóink is beszámolnak tapasztalataikról a magasságok világában. Adja Isten, hogy minél többen legyenek közöttünk, unitáriusok között is, akik szeretik és keresik a magasságok világát.

Sz. I. S.

Bibliakör Kolozsvárt.

Örvendetes hírt kaptunk Kolozsvárról. Buzgó unitárius nők, Péter Rózsa unitárius tanítónő vezetésével *Bibliakört* alapítottak és gyakori összejöveteleken olvassák és magyarázzák a Bibliát. Ez a hír annál örvendetesebb, mert nem lelkész alapította ezt a Bibliakört, hanem maguk a hívek, még pedig nők, s bár néha igénybeveszik, természetszerűleg egymásik lelkész segítségét is, a Kör munkásságát maguk irányítják. Vallásos megújulásunk szempontjából óriási jelentőségűnek tartjuk ezt a megmozdulást, hiszen most már a budapesti *Heltai Gáspár Bibliakör* mellett Kolozsvárott is, — sőt bizonyára más helyeken is, amelyekről még nem tudunk, — de ahonnan, mindenünnen híreket szívesen vennénk, — visszatérnek az unitáriusok a Biblia magyarázásához, vagyis ahhoz a vallásos alaphoz, melyről Dávid Ferencék elindultak volt s amelyen egyedül található a lélek vigasztalást és felemelkedést. Lapunk, valamint a budapesti *Heltai Gáspár Bibliakör* nevében is, szeretettel köszöntjük a kolozsvári bibliás testvéreket.

Sz. I. S.

Bencze Józsi megérkezik.

Hetyke legény volt. Senki akaratát nem ismerte el. „A kor nem érdem” — ez volt a szavajárása. Templomba nem járt s mosolygott azokon, kiknek eszébejutott a vasárnapi istentisztelet. Sok fiatal lélek jár a világban, kiknek útja így kezdődik.

Egyszer — mint mondogatta — járt egy templomban s igen jól mulatott az ottlévőkön.

— Sohasem lesz belőle tisztességes ember — siránkozott az anyja.

Apja ritkaszávú ember volt s inkább tekintettel adta tudtára az asszonynak, hogy felesleges jajgatással nem sokra megy, hallgasson hát.

A szomszédban lakó sógor, Faddi Dénes nagyon szerette a hetyke fiataalt, s váltig hangoztatta, hogy sok ilyen kemény legény kellene még a hazának.

— Ugyan, Dénes, hát hogy mondhatasz ilyent — szólt testvére, az asszony — hát lehet várni valamit is egy templomkerülőtől.

— Lehet hát — mondta a tréfáskedvű, de böles ember — nyugton hagyja a papot.

A fiatalember bejött a kapun. Megérezte, hogy róla beszélnek, vagy tudta, hogy anyja minden gondolata véle kapcsolatos s dacosan szegte fel a fejét. Arra tartott, hol a beszélgetők álltak. Anyja csaknem felkiáltott, hisz fia nem szokott közöttük lenni sohasem. Az anyai szív megérezte valamit.

— Én elmegyek a faluból — mondta a fiú s öklét tördelte.

Apja s nagybátyja hallgattak, de anyja egész testében remegve, ijedten szalajtotta ki a szót: — Hová?

— Világgá! mondta s azzal háttafordítva, bement a házba.

Anyja fennakadt szemmel merevedett Faddi Dénes felé, ki végre csendesen mondta: — Kell ez neki.

Az asszony arcából eltűnt minden vér, s ura karjával fogta fel zuhanó testét.

*

Rég az ideje, hogy Bencze Józsi elhagyta a falut. Már csak anyja szomorú szeme beszélne róla, ha ugyan el nem költözött volna a többi öregek menni kényszerülő sorában. A falu csak anyyiban változott, hogy az apák gondját átvették az akkori fiúk, Bencze Józsi iskolatársai. De az öreg Faddi Dénes még mindig hazavárta keresztfiát.

Vasárnap van . . . kondul a harang s az ünneplőbe öltözöttek sietnek a templom felé. Az öreg Faddi Dénes már a templom előtt ballag, viszi nagy botját s egy hosszú élet ezer gondjában megtört alakját.

Utána hosszú sorban emberek jönnek fáradtak, hetykék, szomorúak, vidámak, közöttük egy igen megtört ember. Idegen, de mégis közérzők való. Mintha most is imádkozna.

Az öreg Faddi megáll a cinterem előtt, hogy megnyugodjék kissé, mert neki már nehéz a hegyrejárás. Megfordul s nézi a többieket.

— Józsi fiam — reszket a hangja — hát mégis hazajövel. — Indulatát már nem lehet megérezni fakó hangjában.

— Keresztapám, hát kend még él?

— Vártalak, hogy megtérj.

— Visszaértem. Sok volt, higyjé el, míg idejutottam a cinterembe. Bencze Józsi megtört, sok volt a csapás, nyugalomra vágyom. Imádkozni szeretnék . . . de nagyon nehéz.

— Józsi — mondta az öreg — mindnyájan idejutunk. A cigarettát pipával cseréljük fel s aztán egyszer az is kiesik a kezünkből. Mikor meggyengül az ember ereje, akkor erősödik a hite. Mindnyájunk útja idevezet. Előbb, vagy utóbb megtörik a dacos keménység. Jobb lett volna, ha véred hamarabb esenedett volna le. Sok megnyugtató imát mulasztottál, s anyádat sem kísérelhetted ki . . . No mindegy, jó hogy most itt vagy . . .

Nézi keresztfiát. Az emberek után a pap is bement már, bűg az orgona lágyan.

— Na menjünk fiam.

Kalapjukat leveszik s alázattal lépnek be az Isten házába.

Kereki Gábor.

Egyháztörténetünkől.

Almási G. Mihály (1692—1724) egyházunk szomorú korszakában volt püspök.

A *Disciplina Ecclesiastica* (Egyházi Rendtartás) előszavában ezeket írta 1694-ben: Nagy szomorúsággal tapasztaltam püspökségem kezdete óta, hogy az erkölcsök ilyen nagy romlottságában bizonyos, mégpedig közzétett szabályok és törvények nélkül mennyire nehéz igazgatni és kormányozni az embereknek még azt a testületét is, amelyre a minden pásztorok pásztora, Krisztus reá bízta az ő juhainak legeltetését és akinek megrendelte, hogy jó példával fényeskedjék az ő nyája előtt.

Ezért 1694-ben kiadta az Egyházi Rendtartást. És azt mondja az olvasónak: Te használd azokat és légy irántuk jó indulattal.”

Mi is azt a jó tanácsot adjuk egyházhíveink közül azoknak, akik az egyházi testületekben tisztséget viselnek, hogy: olvassák az egyházi törvényeket s akkor az egyházigazgatás eredményesebb és áldást hozóbb lesz. (t. gy.)

Nagypénteken d. e. 9 órakor a passiót énekli, mind a Koháry-utcai, mind a Hőgyes Endre-utcai templomban az egyházi énekhar, d. u. 6 órakor pedig a Koháry-utcai templomban Szent-
lványi Sándor lelkész tart biblia magyarázatot, s az egyházi zenekar alkalmi számokat ad elő.

Téli konferencia.

Az Unitárius Konferenciás Tábor idei téli konferenciáját a Koháry-utcai lelkeszi irodában tartotta meg. Tárnya a legégetőbb kérdés volt: „Hogyan védem hitemet másvallásúak között?” Előadást tartottak Perédy György szerkesztő, Szabóné Weress Jolán író és vitéz Gidó Béla szerkesztő, sajtóelőadó atyánkfiai. Ezen értékes előadások nyomán a legérdekesebb egyéni gondolatok származtak a konferencia résztvevői részéről.

A hittani kérdések közül a következők merültek fel:

A halhatatlanságot személyesen vagy pedig a megsemmisülés alapján kell-e elképzelnünk? (Nirvána.)

Szabad-e a Krisztus szót használni az unitáriusoknál?

Protestánsok vagyunk-e, vagy sem?

Eskessünk-e másvallásúakat?

A reversalis adások megakadályozása igen fontos, ezért belső misszióval és minden lehető eszközzel törekedni kell rá.

A reversalis problémáját esetleg törvényhozásilag kikapcsolni.

A reversalist adót kizárni az egyházból, de legalább is minden unitárius szervezetből.

Elosztatni az olyan téves hiedelmeket, melyek ma is előfordulnak, pl. hogy a házasság nem érvényes, ha az unitárius fél nem ad reversalist.

Az ifjúság szeretne érintkezési alkalmat találni az egyházvezetőkkel és általában az idősebb atyafiakkal, akár egy közös klubhelyiség felállítása útján, akár más módon.

A predikátorok legyenek azon, hogy fokozott készüléssel beszédük színvonalát emeljék s a templomon kívüli híveikkel való személyes érintkezésben tartsák szem előtt az istentiszteleteken hangoztatott elveket.

Az egyházvezetők vegyenek részt az istentiszteleteken.

A hívek a templomban énekeljenek.

Az ifjúság a lelki gondozás hiányát érzi, különösen azok az egyetemi hallgatók, kik a felszabadulás után kerültek a fővárosba s az otthon megszokottak pótlására nem kapnak hasonló gondoskodást.

Miért keresztelünk Atya, Fiú, Szentlélek nevében?

Szükség van egy a biblia alapján készült apologetikára s a jelenlévők esetleges kiadás előmozdítására felajánlották előfizetések gyűjtését.

Általános helyeslésre talált a vallástanítás és templomlátogatás erélyesebbé tétele s kívánságok hangzottak el, hogy a vallásjegyek érdemek szerint adassanak s ne legyen könnyen elérhető a legjobb érdemjegy.

Lelkesen indítványozták a résztvevők, hogy 2 hónaponként tartsunk konferenciát, majd a konferenciás tábor jegyzőjévé választották Hegedüs Abel egyetemi hallgató atyánkfiait.

Ezen a konferencián vezették be a tanulmányi csoportokban való megbeszélést, amikor is kb. tízes különálló csoportokban mindenki elmondva gondolatát, az egységessé alakult véleményt a csoportvezető a közösség elé tárta.

Igen szépszámu és lelkes gyülekezés volt ez a konferencia s annak záró istentiszteletén, — melyet Szent-Iványi Sándor lelkesz, a konferenciás tábor egyházi elnöke tartott — templomunk szüknek bizonyult. Általában örvendetesen javult, különösen az ifjúsági istentisztelet résztvevőinek száma. Reméljük, hogy ezután egyházi életünk minden terén felismerhetjük ezt.

A konferencia záró ülése után közös teán vetünk rész, melyet a Nőszövetség, Leányegylet és vitéz Gidó Béláné áldozata tett lehetővé. (k.—g.)

Márton, Vilmos

keresztellek téged, az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében Ámen!

Néhány nap előtt rövid újsághír közölte, hogy a Luther Szövetség szervezésében az evangéliikus egyházközségben megkeresztelték az első, ötödik gyermeket. Első olyan értelemben, hogy a keresztcsülői tisztet első ízben töltötte be az egyház képviselőjében az evangéliikus egyháztársadalom egyik olyan tagja, aki vállalta, hogy az újszülöttet erkölcsi- és anyagi erejével támogatni fogja, hogy becsületes magyar és jó evangéliikus váljék belőle.

Nem tudom sokan, avagy csak kevesen vettek részt ezen az ünnepi aktuson, ezen a valóban „Jézusi” keresztelón, de bizonyos, hogy akik jelen voltak, életük egyik felemelő eseményeként könyvelik el, mint olyant, amelyen kétezer év messzeségéből szűrődött hozzájuk a szózat: „Ugy vagytok valóban testvéreim, ha egymást szeretitek, ha egymást segítitek”.

Súlyos hangú időket élünk, a messziről jövő szelíd hangok mind nehezebben találják meg az utat a szívekhez!

Érdekes lenne tudni, hogy „Márton Vilmost” hogy anyakönyvezték? A következő rendes sorszám alatt, valami kedves jellel? Vagy talán külön, díszesebb könyvben, mely fedőlapján viseli a büszke címet: az ötödikek anyakönyve. Mindezt nem tudom, de az bizonyos, hogy amint nő az a bizonyos sorszám az anyakönyvben, erősödik a lánc magyar és magyar, evangéliikus és evangéliikus között s a láncon belül növekszik egy testben erősebb, lélekben magyarabb magyar és evangéliikusabb evangéliikus nemzedék.

Köszöntjük a szép és jó példát mutató evangéliikus testvéreket. Engedje Isten, hogy a palánta sudárba szökkenhessék!

Vajjon nem követhetnők-e a példát? Kisebb számkra való tekintettel javított formában? Az ötödik helyett a negyedikkel lehetne kezdeni a sort, másfelől a már megszületett negyedikre is kiterjeszteni a testvéri szeretetnek ezt a melegét.

Vajjon egyháztársadalmunk soraiból jelentkeznenek-e a hon- és vallásépítő szolgálatra azok, kiket ilyen szolgálatra családi tradíciók, rang, állás, vagyon, méltóság, gyermektelenség stb., stb. első sorban kötelezne?

Vessünk számot magyar és unitárius lelkiismeretünkkel és készüljünk az első negyedik keresztelőre!

Templomunk várja megújítása ünnepét. Milyen szép lenne, ha a restaurált templom ünnepi aktusán megkeresztelhetnők mi is az első negyedik gyermeket mondván: „Ferenc, keresztellek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Ámen!”

Talán Isten kegyelmes lenne és Mózsákat és Sámueleket is keresztelhetnénk. De ha névtelen katonákat keresztelünk is, megéri az áldozatot. A háborút a közkatonák harcolják végig, rajtuk fordul meg a győzelem vagy a bukás.

Áldozat nélkül nincs haladás, fejlődés, e nélkül pedig nincs élet!

Keresztcsülöket keresünk az ezeréves haza és a négyszáz éves unitárius egyház erősítésére!

Budapest, 1940. február 3.

Barabás Istvánné.

Főgondnokra van szükség!

Az U. J. 1940. 12. számában a főgondnoki székek üresedésével kapcsolatban néhány nevet sorol fel, akik „unitárius szempontból is a legjobbak közé tartoznak s személyök tekintélyt jelentene s erőt adna az egyháznak”.

Ez a nyilvános elismerés mindenesetre nagy megtiszteltetés az unitárius közvélemény előtt a megnevezetteknek. A magunk részéről nem is óhajtunk a minősítés ellen kifogást emelni. Ezt megteszik a felsoroltak közül önkritikával — feltevéssünk szerint — többen. Én megtettem.

Az unitárius egyháznak ugyanis sok nehéz és válságos, történelmi jelentőségű helyzetében sem volt nagyobb szüksége kiváló, egyénileg kifelé is súllyal bíró gondnokokra, mint a húsz évi oláh uralom után a mai helyzetben.

A püspöki szék betöltése és a főgondnokok megválasztása az egyházat elsősorban vallás-erkölesi hivatása tekintetében kell, hogy megnyugtassa. A világháború után a 22 évig tartó oláh uralom a társadalmat vallás-erkölesi, családerkölesi és közerkölesi tekintetben annyira lezüllesztette, hogy a kormánynak is sok gondot okoz a közéleti lezüllöttség feljavítása.

Az államok alapja a tiszta erkölcs lévén, a történelmi egyházak az ország szempontjából annyit érnek, amennyit a tiszta erkölcs megvalósítása tekintetében jelentenek. A polgárság családerkölesi és társadalomerkölesi értékétől függ az állam nemzetközi súlya is, tehát az egyháznak az államhoz való viszonyában azokat a lelki tulajdonságokat kell kiérlelniök, amelyek egy nemzetet befelé is és kifelé is naggyá tesznek. Az unitárius egyház a múltban nemzetnevelő jelentőségét azáltal bizonyította, hogy átlagosan minden téren hívei számarányát meghaladóan tudott közéleti embereket a nemzet szolgálatába állítani.

Azok, akik az egyház iskolafenntartó célkitűzéseit s ennek egyháztörténelmi jelentőségét ismerik, lélekben megrendülve kell, hogy álljanak ama jelenség előtt, hogy nemesak az oláh uralom a bűnös, hanem a saját belső kormányzatunk is hibás az egyház vagyoni erejének leromlásában.

Ma a főgondnokok az egyház vagyoni erejét kell, hogy helyreállítsák.

A lelki üdvösség kérdésében egyházi ember csak a vallás tanítása alapján állhat. A történelmi egyház, mint intézmény azonban csak akkor töltheti be rendeltetését, ha a kor kívánalmai szerint megfelelni tud ama követelményeknek, amelyeket a közérdek parancsolólag felállít: a hívek nevelése tekintetében.

Egyházhíveink jellemzilárdságát, puritán életfelfogását, egyéni, családerkölesi és társadalomerkölesi nevelését csak oly egyház tudja biztosítani, amelynek élén jellemben kifogástalan és egyéni súlyuknál fogva vezetésre hivatott férfiak állanak, akik az egyház jövőjét a saját életük értékességével összekötik és az egyház életének

jobbá, teljesebbé tételére minden áldozatra képesek.

A betöltendő főgondnoki állásokra olyan egyéneket kell kiválasztanunk, akik a megváltozott idők felfokozott kívánalmaihoz szabott követelményeknek mindenben megfelelő egyéniségek.

Azokban, akik erre nem alkalmasak, lesz annyi önkritika, a tömjénezők tömegével szemben is, hogy a küzdőterre ki se lépnek. Akik pedig a mai időkhez szabott nagy feladatokat teljes odaadással nem vállalhatják, önös dicsőségért egyházunk kormányrúdját nem fogják a kezükbe venni. Ez unitárius hagyomány.

Egyetértünk az U. J. által kifejezésre juttatott azzal a gondolattal, hogy a ma érvényes törvény a megválasztásnál az általános szótöbbséget elegendőnek tartja, de a tiszteletbeli állásra „nagy többségi bizalom nélkül nem mindenki szokott vállalkozni”.

Ez a magas erkölesi felfogás volt az alapja annak, hogy a múltban az unitárius tisztánlátás legkifejezőbb megnyilvánulása az egyhangú közbizalom volt.

A mai idők ennek a szellemnek az újraéledését követelik. Az egyházban a magasabb tiszteletbeli állásoknál feleslegessé kell tenni a közvélemény kialakítása útján a hivatalos pártharcot.

Az egyházi kormányzat nem járhat megnyugvást keltő eredménnyel, ha nem a presbyterialis rendszeren fölépült és az egyház közérdekét szem előtt tartó közbizalom emelte fel a vezetőket.

A művészetek után a társadalmi életben is jelentkező primitivizmusnak az unitárius egyházi élet irányítására hivatott vezető állások betöltésénél nem lehet létjogossága.

Ez ellen elsősorban nem mi, hanem egyházunk multja tiltakozik.

Közéleti nagyságot, tekintélyt képviselő, kiforrott egyéniséget óhajtunk látni a főgondnoki székekben. Egyéniséget, aki elhivatott erre az erkölesi értéket képviselő egyházi méltóságra!

Dr. Tóth György.

Az Isten nevében

kopogtatunk unitárius atyánkfiái szívének ajtaján. *Kalákába* hívjuk két *dunapataji házikó* felépítéséhez. A két *kis lak a nagy Duna mentében* pár héttel ezelőtt két szegény unitárius családunk egyetlen vagyonkája volt. Ma csak romok vannak ott, ahol nem régen II apró gyermek húzódt meg szülőik szerető oltalmában.

A Kiskúnság mezeje, hol az Ur *értünk nektárt csepegtetett, véges-végig* egy nagy temető. A *Petőfi* járta földön mindenütt siralom és gyász honol. A szörnyű pusztulásban csak az emberi segítő szeretet mécsesei világítanak. Ez az oltalmazó szeretet terjesztette ki szárnyát a mi két unitárius családunk fölé is. Hajlékába fogadta az ártatlan II apró gyermeket. De mindig nem élhetnek mások irgalmából.

Építsük föl hát a két kis családi házat. Olyan módon, mint ahogy a Székelyföldön szokták. Közös erővel. Csak filléreket kérünk. De mindenik unitárius családtól kérünk, valahová soraink eljutnak. Jöjjenek a szent Hargita székelyei és szűkebb Magyarország unitáriusai. Hadd érezze a hajléktalanná vált 2 unitárius szegény család, hogy az unitárius összetartás nemcsak szólásmondás, hanem élő valóság is.

Ezelőtt 4 évvel Dunapatajon egy kedves székely templomot emeltünk az egy igaz Isten tiszteletére. A templom árnyékába most 2 székely házikót óhajtunk építeni a 2 sorssújtott család számára.

Az első téglákat már el is küldte az atyafiságos szeretet a szent oltárra. Koháry-utcai templomunkban március 2-án az Unitárius Konferenciás Tábor 48 pengőt adott egybe perselypénzként. A Perczelné Kozma Flóra Unitárius Leányegyesület tagjai 5 pengő 32 fillért adtak. Havas József és neje 10 pengővel jöttek segítségünkre. A budapesti egyházközség presbitériuma pedig 50 pengőt szavazott meg leányegyházközsége 2 családjának támogatására.

Az adományokat a budapesti unitárius egyházközség pénztára címére kérjük, V., Koháry-u. 4. sz. Az egyházközség 30.400 sz. csekklapján is lehet küldeni adományt „Dunapataj” jelzéssel.

Atyafiságos szeretettel: *Barabás István* és *Kereki Gábor* Dunapatajra belszolgáló lelképásztorok.

Jó példa II.

Az I. számú jó példának, melyet lapunk novemberi számában ismertettem, követője akadt. A sikeren felbuzdulva itt most egy másikat ismertetek, hátha ennek is akadnak majd megszívlelői.

A székely ember sajátos tulajdonsága az eredetiség, különösen, ha unitárius. A Bölönből elszármazott atyafiak egy olyan eszmével léptek a nyilvánosság elé, amely tudomásom szerint egyedül álló s követendő példaként szolgálhat mindnyájunknak, kiknek szívük szép Erdélyországért dobog.

Miről is van szó? Pestszenterzsébet városa elhatározta, hogy Bölön községnek országzászlót ajándékozzon. Ehhez hasonló dolog más községek esetében is történt. Az országzászlóhoz azonban a Bölönből származó atyafiak egy eredeti gondolatot fűztek. A hazafias eszmét realizálták: dr. Tóth György kuriai bíró kezdeményezésére elhatározták, hogy a felszabadulás emlékére jó igyekezetű bölöni székely fiúk és lányok segélyezése céljából „Felszabadulási Emlékalap”-ot létesítenek. A gondolat olyan találó és olyan szép, hogy az ember azon csodálkozik, miért nem jutott ez már másoknak is eszébe.

Az, amit így a bölöniek csináltak, egy mély értelmű, vallásos cselekedet. Az, hogy álmunk valóra vált s a Székelyföld és vele Bölön község is újra szabad, Isten műve, Istennek tartozunk érte hálával. Amivel az embereknek tartozunk, az a köszönet azért, hogy Isten céljai szerint cselekedtek. A hála az Istent illeti. Azt pedig méltóbban leróni, mint ahogy a bölöniek csinálják, alig lehetne: jobb és méltóbb életlehetőségekhez segítik üldözött fajtájuk jövőendő nemzedékét.

Hazafias cselekedetnek is gyönyörű! Nemesak a meggyötört és halálra ítélt székelyeknek volt nagy szükségük arra, hogy a siralomházból kiszabaduljanak és az anyaország őket magához ölelje. Az anyaországnak is éppen olyan nagy szüksége van erre a tisztavérű, tisztalelkű népre s arra az őserőre, amelyet ez a nép az egyetemes magyarságnak a nemzeti felemelkedés korában jelent. Csak minél többet ebből a fajtából s minél jobban kiművelni azt az őstehetséget, mellyel a jó Isten ezt a népet megáldotta! Ez a cél vezette a bölönieket is akkor, mikor a felszabadulás emlékére székely ifjak támogatása céljából emlékalapot létesítettek.

A felszabadulás óta székely cselédleányok és legények özönlenek fővárosunkba és a nagyobb vidéki városokba. Bukarest — hála Istennek — kiürül. Itt mindenestre jobb helyen vannak. A baj azonban még nincs megoldva. Isten a székelyt nem arra teremtette, hogy saját hazájában idegenfajtabeliek cselédje legyen. Faji tisztaságánál és őstehetségénél fogva egyaránt arra van rendelve, hogy a nemzet jövőjét formáló szerephez jusson. Már a háború előtt is a Székelyföldnek volt az anyaország felé a legnagyobb szellemi exportja. Volt egy idő, amikor a Magyar Tudományos Akadémiának több mint fele székely származású, közel egyharmada pedig háromszéki eredetű ember volt. S ma ipari és kereskedelmi életünknek nemzeti irányba való átállítására is a székely látszik legalkalmasabbnak. Iparüzésre és kereskedelemre a székelynek van a legnagyobb rátermettsége. Hogy azonban a nemzet életében méltó helyét elfoglalhassa, fel kell benne ébreszteni és ki kell művelni azt az őstehetséget, mellyel a jó Isten megáldotta. Ezt célozzák Isten iránt érzett hálától indítva a Bölönből elszármazott atyafiak.

Alapítványukat nagy koncepcióval létesítették. A jutalmazott a kapott jutalmat nagykorúsága idején, amikor már a jutalom révén Isten segítségével önálló keresethez jutott, hálás visszaemlékezéssel az alapnak visszafizeti, hogy az azután új meg új nemzedékeket segíthessen jobb életlehetőségekhez.

Milyen csodálatos felemelkedését jelentené fajtánknak s erőgyarapodását nemzetünknek az, ha a bölöni atyafiak jó példáját minden más székely község elszármazottjai követni igyekeznének!

Kezdjük el!!!

Dr. Csiki Gábor.

Beszélő számok.

Budapest Székesfőváros most megjelent Statisztikai Évkönyve igen sok érdekes számot tartalmaz ránkvonatkozóan is. Nem érdeketlen tehát, ha a tarlózó lapunkon keresztül átadja az olvasónak.

Az adatok az 1939-es év történetéből származóak, tehát erről az évről beszélnek:

Született összesen: 41 unitárius gyermek, ebből 23 fiú, 17 leány élve, 1 leány halva. Tiszta unitárius családból született 6 gyermek. Minden 1000 újszülött leányra 2091 fiú esik. Törvénytelen unitárius gyermek nem született.

Meghalt 35 unitárius.

Házasságot összesen 38-an kötöttek, ebből tiszta unitárius házasság 6, unitárius r. kat.-sal 26, g. kat.-sal 2, ref.-sal 3, izr.-val 1.

A gyermek vallására vonatkozó megegyezést kötöttek 11 esetben, ebből javunkra történt 5, ká-

runkra 6. A javunkra kötöttek közül 3 r. kat., 1 ref. és 1 izr. részről való. Minden kárunkra kötött megegyezés a r. kat. egyház javára ment.

A megegyezések révén veszítettünk:

1936-ban 3, 1937-ben —, 1938-ban 3, 1939-ben — lelket.

1939-ben reversalist adott 4 unitárius völegény és 2 unitárius menyasszony, reversalist kapott 2 unitárius völegény és 3 unitárius menyasszony.

A megegyezések révén 1936. óta minden évben a r. kat. egyház nyert, minden protestáns felekezett veszített.

Betértek az Unitárius Egyházba 1939-ben összesen 71-en. A betértek közül 38 férfi, 33 nő.

Elhagyták az Unitárius Egyházat összesen 10-en, ebből a r. kat. vallásra 6, a ref. és izr. vallásokra 1—1 tért, 1 pedig felekezeten kívüli maradt. (k—g.)

Hirek.

A „Tudakozzátok az írásokat” és a „Történelmi naptár” rovatok jelen számunkból anyagtorlás miatt maradtak ki.

A **Heltai Gáspár Biblia Kör** bibliamagyarázó és lélektani előadásait folytatta február 6 és 20-án és március 6-án. Szent-Iványi Sándor lelkész a szenvedés javunkra fordíthatóságáról beszélt. A legközelebbi bibliai órák március 20-án, április 3-án és 17-én lesznek. Mindenkit szívesen látunk.

A zsinati főtanácsi ülés április 27-én lesz Marosvásárhelyt.

Brassai Bácsi álló íróasztalát ajándékozta a budapesti egyházközségnek csehétfalvi Albert János gyárigazgató atyánkfia. A nemeslelkű ajándékozónak ezúton is köszönetet mondunk, az egyházközséget általa ért igen kedves cselekedetért. Az íróasztalt a püspöki vikárius dolgozószobájában helyeztük el s az emléktárgy volta mellett egyik legszebb bútordarabunk lett.

Anyakönyvi bejegyzések február 10—március 10-ig. Kereszteltük: dr. nemes lokodi Sándor Zoltán műgyet. m. tanár és neje Zsunk Margit, Csaba László — Nemes József és neje Kilyén Sára, Irén, Ágnes nevű gyermekét.

Házasságot kötöttek: Hegedüs Gyula r. k. és Fekete Erzsébet unit., Nagy Géza unit. és Lenkei Ilona r. k., Kende László unit. és Ujlaki Veronika unit. — Isten áldása legyen mindnyájuk életén.

Halottaink: abrudbányai ifj. Rédiger Béla 48 éves korában váratlanul hunyt el. Halála nemcsak lesújtott szülei, hanem egyházunk zenekara számára is nagy csapást jelent. — Id. Deák Farkas 83 éves. Komár Mihályné 61 éves korában elhunyt. — Emléküket szeretettel őrizzük.

„A család nemzetvédelmi szolgálata Erdélyben.” Ezen a címen fog előadást tartani Gyallay Domokos főszerkesztő atyánkfia, a Kisfaludy Társaság tagja, a Dávid Ferenc Egylet estjén, március hó 21-én délután 6 órakor az Unitárius Miszió Ház templomában. A tárgy is és az előadó személye is rendkívül alkalmas arra, hogy érdeklődésünket felébressze. Legyünk ott mindnyájan!

Gvidó Béla szerkesztő atyánkfiát a világháborúban tanúsított magatartása jutalmazásaként vitézzé avatták. Ez alkalommal családja ősi nevét

vette vissza. Vitéz Gvidó Bélának a megérdemelt, szép elismerés alkalmával szeretettel tolmácsoljuk jókívánságunkat.

Nőszövetségi híreink. Szövetségünk folyó hó 3-án tartott összejevetelén elhatározta, hogy árvíz-sújtotta két 5—6 gyermekes atyánkfia megsegítésére folyó év április 7-én délután 6 órakor saját helyiségében jelképes tea-estet rendez. A tea megváltási ára 1 P, illetve tetszésszerű összeg. Estélyünkre Szövetségünk munkája iránt érdeklődő minden atyánkfiát szeretettel hívjuk és várjuk.

Nőszövetségünk folyó hó 17-én délután 5 órakor a lelkészi hivatalban (V., Koháry-u. 4.) választmányi ülést tart. Ugyanazon napon délután 6 órakor lesz a Nőszövetség évi rendes közgyűlése, melyre minden érdeklődőt szívesen lát az Elnökség.

Az Egyesült Női Tábor a nyár folyamán az egész ország területén sokszáz Gyermekkertet állít fel. A jelentkező vezetők részére 1—3 hetes díjtalan tanfolyamot rendezünk. (Beiratási díj 5 P.) A Gyermekkertek szakképzett vezetői szabadidejét, lakást, ellátást és havi 50 P. tiszteletdíjat kapnak. Felhívjuk az okleveles óvónőket, elemi iskolai tanítónőket, valamint a középiskola 8 osztályát végzett leányifjúságot, hogy központi irodánkban (IV., Eskü-út 6.) személyesen vagy írásban jelentkezzenek. A személyes jelentkezésnél szükséges okmányok: születési anyakönyvi kivonat, óvónői-tanítónői oklevél, illetve érettségi bizonyítvány. Írásbeli jelentkezés esetén kívánt adatok: születési év, hely, vallás, oklevél kelte. Kevés számú jelentkezés esetén a tanfolyamra felvételt nyerhetnek az óvónői-, illetve tanítónőképítő intézetek utolsó évfolyamát végző növendékek is. Jelentkezési határidő 1941. április 1. (A fenti felhívást az Egyesült Női Tábor felkérése alapján közöljük.)

A Nőszövetség karácsonyi akciójának elszámolása. (Folyt.)

2. *Az egyházi pénztár útján befolyt:* Klein Géza 40 P, Kubányi Ivánné 35 P, v. dr. Szinte János, dr. Jakab Zoltán „Ibusz”, Nagy Géza és N. N. 20—20 P, Gyermekbarát asztaltársaság 15 P, Bajcsi Fülöpné 12 P, Ujvári László, öz. Cséry Lajosné, Bauer Imre és neje, v. Kozma Ferenc, v. Fábry Dániel, öz. Belovits Imréné, Demjén Endre, dr. Schiffer Ernőné, dr. Májay Dezső, dr. Koncz János, öz. Dobieczy Sándorné, Schmidt Gusztávné, Fekete Imréné, Pákey Lajos, dr. Zsakó Andor, Milch Móric, v. Máthé Béla 10—10 P, Kuti Károly 8.58 P, vargyasi Máté Ernő 8 P, báró Daniel Gábor 6 P, Krieger Tamásné, Szende Gyula, Borsos Zoltánné, Előd Istvánné, Izsák Zsigmond, Fekete Zoltán, Gyarmathy György, Kiss Irén, Tontsch Róbertné, N. N., Szántó René, Kiss Magda, Zsigmond Lőrincné, Palatka József, Barna Sándor, Loránt István 5—5 P, Csatkai Jenő 9 P, Kádár Ferenc, Molnár János, László János, Szilágyi Tiborné, Deák Farkasné 4—4 P, Ferencz Józsefné 3.50 P, dr. Gál Jenő, Rösner Valéria, Mikó József, Pécsi Iván, Botár Imre 3—3 P, Ferenczy Istvánné, Belényessy Sándorné, Labancz Gézané, Sámi Lászlóné 2—2 P, Szász Károlyné 1.50 P, Nagy János, dr. Orbók Sándor, dr. Weisz Sándor 1—1 P, összesen 534.68 P, illetve 1268.68 pengő.

(Folyt. köv.)

Lelkészi Nyugdíjalapra f. évi január és február hó folyamán beküldött kegyes adományokat az egyház nevében hálásan köszönöm és nyugtázom, amint következik: Borsosné Wendler Irma 20 P, Vidor Ruppert, vitéz Szinte János és Bokor Károly 10—10 P, Szilágyi Arthur, Szemerédy Sándor és Miklóssy János 6—6 P, Hackler Arthur és György Vilmos 5—5 P, K. Sigmund Sándor, dr. Surányi Ede és Józán György 4—4 P, Székely Ferenc és Kiss Irén 3—3 P, Péterfy Julia, B. Páll Mária, vitéz Szinte Gábor, Jukl Károlyné és Szinte Ferenc 2—2 P, öz. Ráduly Jánosné 1 P 60 f.

Istentiszteleti sorrend 1941. ápr. hóban.

H O L	Melyik napon	Mely órában	Szolgálatot végzi
A) Templomokban:			
V., Koháry-utca 4. . . .	6, 20	d. e. 9	Szent-Iványi S.
" "	11, 13, 14	" "	Józan Miklós
" "	27	" "	Székely Gyula
" "	6, 13,	d. e. 11	Barabás István
" "	14, 20	" "	" "
" "	14	" "	Szent-Iványi S.
" "	6	d. u. 6	Barabás István
" "	11	" "	Szent-Iványi S.
IX. Högyes Endre-u. 3. (Nisszióházi (Rakos-utca))	6, 14, 27	d. e. 10	Székely Gyula
	13, 20	" "	dr. Csiki Gábor
B) Körzetekben:			
X., Máv.-telep. Prot. Imaház	6	d. u. 4	Szent-Iványi S.
" " "	20	" "	Dr. Csiki Gábor
C) Pestkörnyéken:			
Csepel Templom-u. iskola	13	d. e. 10	Székely Gyula
Kispest Hungária-u. isk.	6, 20	" 9	Pethő István
Pestszenterzsébet Erzsébet-u. iskola	14, 27	" 9	Pethő István
Pestszentlőrinc	6, 13, 14	d. e. 11	" "
" "	20, 27	" "	" "
Rákospalota MÁV telepi iskola	6	d. u. 4	Székely Gyula
Sashalom Kossuth-téri isk.	14	d. u. 4	" "
Budafok. Ref. temp'om	13	d. u. 4	" "
D) Vidéken:			
Debrecen, unit. templom	6	d. e. 10	dr. Csiki Gábor
" "	14	d. e. 11	dr. Csiki Gábor
Szolnok. Ref. temp'om	6	" "	Józan Miklós
Dunapatáji. Unit. temp'.	6, 11,	d. e. 10	Kereki Gábor
" "	13, 14,	és	Kereki Gábor
" "	20, 27.	d. u. 3	Kereki Gábor
Polgárdi unit. templom	6, 11, 13	d. e. 11	Nagy Samu
" "	20, 27.	" "	" "
Biblia magyarázat:			
április 3, 17-én este 7 órakor: Szent-Iványi Sándor.			

Az aláhúzott dátumokra úrvacsora osztás.

Ujváry László 1 P 50 f, Bartalis László 1 P. Összesen: 110 pengő 10 fillér. Mely összeg az Országos Központi Hitelszövetkezethél (V., Nádor-u. 22.) „Unitárius Lelkeszi Nyugdíjintézet” címen vezetett folyószámlánkon gyümölcsözőleg van elhelyezve. Ugyanide direkte bianco csekklapon is be

lehet küldeni a szent célra szánt kegyes adományokat. Már 2 özvegyünk és egy árvánk veszi igénybe havonta a Nyugdíjalap által nyújtott anyagi támogatást. A „bécsi döntés” után a szükség még parancsolóbb jelleget öltött magára. Adakozzunk — Szeretettel Józan Miklós, az „Alap” kezelője

Szám: 73/1941.

MEGHÍVÓ.

A Dunatiszamenti Unitárius Egyházkör Budapesten (V., Koháry-utca 4.) 1941. március hó 25-én (kedden) délelőtt 10 órakor a tanásteremben tartja

Évi Rendes Közgyűlését,

melyre az egyházi és világi rendes tagokat és képviselőket, valamint az újonnan választott egyházi tanácsos atyánkfiait szeretettel meghívjuk. Budapest, 1941. március hó 15.

Dr. vitéz Kozma György s. k. Józan Miklós s. k.
köri felügyelő gondnok. esperes.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Jegyzőkönyvhitelesítők kiküldése.
3. Imát mond Bíró Lajos.
4. Esperesi jelentés az Anyaegyházba való visszacsatolásról; ezzel kapcsolatos javaslatok.
5. Közalap és Nyugdíjalap számadása az 1940. évről.
6. Dr. Tóth György indítványa: 3 főgondnok.
7. Tisztújítás 1941—44. terjedő időre: második f. gondnoki állás betöltése, bizottságok, fegyelmi bíróság, közig. bíróság megválasztása.
8. Egyházköri képviselők kiküldése és az Egyházi Főtanács: 1 egyházi, 1 világi.
9. Időközben érkező ügyek.
10. Indítványok (írásban — előre).

N. B. Gyülekezeteink figyelmét felhívjuk, hogy az új törvény értelmében közgyűlésileg kijelölt **elektorok** nevét előbb közöljék az esperesi hivattal s őket, valamint a köri közgyűlésre kiküldött hivatalos képviselőiket **megbízólevéllel** lássák el.

Az elektorok, a köri közgyűlés végeztével, az esperesi hivatalban külön választó gyűlést tartanak s azon 2 tagot választanak az Egyházi Főtanácsban leendő képviselőre: akár 2 egyházit, akár 2 világit.

Közébed déli 1 órakor az Erdélyi vendéglőben (V., József-tér). Vidéki tagok részére szállásról gondoskodunk, ha idejében jelentkeznek.

(Közhírré tesszük, hogy az Unitárius Egyház Zsinati Főtanácsát az egyházi főhatóság 1941. április 27-re, Marosvásárhelyre fogja egybehívni.)

UNITÁRIUS ÉRTESÍTŐ

Felelős szerkesztő: Szent-Iványi Sándor
Felelős kiadó: Ferencz József

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, V., Koháry-utca 4. Telefon 117-529.

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj egy évre 4— P.

A lap tulajdonosa a Budapesti Unitárius Egyházközség

A lap elfogadása előfizetésre kötelez.

Utánaküldés kizárva!

Uj cím: